

CATALUNYA: POLÍTICA I PARTICIPACIÓ

Cervià de les Garrigues, 6 de novembre de 2009

Moltes gràcies i molt bona nit.

Senyor alcalde, senyora presidenta de l'Associació de Dones les Set Valls, senyor diputat, delegat del Govern, regidors, consellers comarcals, senyores i senyors, en primer lloc vull agrair-los la possibilitat de compartir aquesta estona amb tots vostès, en la qual intentaré fer algunes reflexions en veu alta.

També vull dir-los que si després hi ha l'oportunitat de comentar alguna cosa valdrà la pena fer-ho, i també que aquesta xerrada és fruit d'un compromís que vaig prendre justament en la visita que va fer l'associació de dones de Cervià al Parlament, en què vam començar un debat molt interessant, molt intens. Per part meva, molt complicat, els haig de ser sincer; em van posar una mica la pistola al pit. Vam quedar que faríem aquesta segona part i que la faríem ja en forma de visita aquí a Cervià i de reflexions en veu alta perquè després en poguéssim parlar.

En tot cas, el primer que vull remarcar abans d'entrar en la conferència pròpiament, "Catalunya: política i participació", és el valor de la seva associació, entre altres coses, i després ja en parlaré més a bastament, perquè una de les moltes coses que ha de corregir el segle XXI, que comença a corregir però no ho acaba de fer amb la intensitat que caldria, és justament el paper de la dona en la societat; en la política, òbviament, però també liderant la societat, liderant-la en l'àmbit empresarial, liderant-la en l'àmbit de la societat civil. Aquesta és una de les necessàries correccions que el segle XXI ha de fer: donar molta més rellevància, molt més paper, a la dona. Per tant, vull felicitar-les per aquesta dinàmica positiva, constructiva, de la seva associació. En tot cas, penso que és un exemple a seguir en molts àmbits. Gràcies per la feina que fan; gràcies per haver-me convidat.

I començo amb les reflexions. Els experts en ciència política van definir ja fa uns quants anys el concepte de desafecció com una "actitud sostinguda de llarga durada, diferenciada de la insatisfacció, que és de caràcter més puntual, en

funció d'un context o altre". Remarco: "Actitud sostinguda de llarga durada." O sigui, no és una cosa puntual que ens agafa en sec, sinó que és conseqüència de moltes i moltes altres coses.

També ja fa anys que van concloure que el desinterès polític estava estretament vinculat a sentiments d'imptència i, sobretot, de confusió respecte a la política. És a dir que en la manca d'informació, en la manca de formació política i de mecanismes per participar-hi hi havia les claus del desinterès polític. De fet, és força lògic. Si desconeixem el que passa i tampoc ens hi deixen participar, el que fem és desconnectar; automàticament desconnectem.

I el cert és que les xifres d'abstenció electoral han anat creixent, de la mateixa manera que en les enquestes d'opinió es posa de manifest, cada vegada que en fem una de nova, el creixement de la insatisfacció i del desinterès de la ciutadania envers la política.

Els darrers anys, de manera persistent, els insatsfets i els desinteressats per la política han anat superant fins i tot el 50 per cent en les enquestes que fa el Centre d'Estudis d'Opinió de la Generalitat. Però no solament això: el grau de desconeixement sobre qüestions bàsiques de la nostra democràcia, qüestions elementals, és preocupant. Quan fa gairebé quatre anys es va preguntar específicament sobre el Parlament, dos de cada tres ciutadans no sabien ni tan sols dir el nom de tres diputats, no podien esmentar ni tres de les persones que els representen a la cambra. De fet, aquests dos de cada tres ni tenien coneixement del que es fa a la cambra legislativa ni hi tenien interès. És curiós, de tota manera: aquests dos de cada tres que no sabien què es fa al Parlament, que no coneixien el nom dels diputats o de les diputades, van valorar negativament el que es fa al Parlament; l'un de cada tres que sí que ho sabia va valorar positivament la feina que es fa al Parlament.

Per tant, el que és molt clar és que no solament es tracta de fer-ho bé, sinó que es tracta d'explicar-ho. I aquí hem fallat. Aquí, històricament, hem fallat. No el Parlament, les institucions en general. I quan dic "institucions" parlo d'institucions en un àmbit molt més global. Segurament, aquesta reflexió en els àmbits municipals s'hauria de fer d'una altra manera.

Aquest mateix any, en una altra enquesta, la meitat dels consultats no sabien dir quins tres partits formen part del Govern de la Generalitat.

És a dir, tenim un problema que ve de lluny no solament de manca de participació, sinó sobretot de manca d'informació, de manca d'interès, de manca de cultura política i, en conseqüència, de qualitat en la participació política del nostre país.

Hi ha una massa crítica elevada i constant que rebutja l'actual funcionament del sistema polític, i hi ha també un nombre elevat de ciutadans que participen a les urnes sense tampoc fer cap seguiment de la realitat política. És allò de la participació sense informació, sense criteri. Una cosa i l'altra, demostrades per les xifres, són una clara advertència –una clara advertència–, una alarma que ens recorda que cal millorar la qualitat de la nostra democràcia, augmentar l'interès i la cultura política dels catalans.

Aquest allunyament de la ciutadania s'ha accentuat, evidentment, les darreres setmanes per aquests casos de presumpta corrupció destapats. Vostès ho saben perfectament –les notícies n'han anat plenes, als diaris, les ràdios, les televisions o la xarxa les darreres setmanes: el cas Millet i el cas Pretòria. Jo crec que aquests dos casos, al final, el que han provocat, una mica, ha estat aquell efecte de la gota que fa vessar el got i que acaba la paciència de molta gent i de molts ciutadans. Aquell factor que els deia abans de desconexió. És a dir, al final la gent n'està tan farta que el que fa és desconnectar. I aquests dos casos han estat una mica la gota que ha fet vessar el got.

Per cert, un incís contra determinats missatges populistes: la corrupció no és inherent a la democràcia; la corrupció és inherent a l'ésser humà, que és diferent. El franquisme també en tenia, de corrupció. En tenia molta. Però fins i tot en tenia de no controlada. Recordin, els més grans, quan va esclatar el cas Matesa, que era un escàndol de corrupció que de fet va poder veure la llum per les lluites internes de poder que hi havia al gabinet franquista. La diferència és que els exministres i els exalts càrrecs implicats en el cas Matesa, això sí, van ser indultats directament per Franco. Però hi havia corrupció. Per tant, la corrupció és un perill per a qualsevol estructura de poder. També hi ha corrupció

empresarial. Lluitar-hi demana mecanismes de control, demana posar-ho difícil i demana una actuació contundent i exemplar de la justícia. Qui la fa, la paga.

Recupero el fil. La desconfiança acumulada davant els actuals casos de presumpta corrupció jo crec que ens ha situat en un punt d'inflexió, en un punt de crisi política compartida. I "crisi" significa "fase circumstancialment difícil", però l'origen grec de la paraula "crisi" feia referència a "conjuntura de canvis". I aquí, ens hem d'agafar. És a dir, som en un moment difícil que demana canvis. Però quins canvis? Doncs mirin, jo crec que el primer canvi que hem de fer és un canvi de mentalitat. Hem de ser conscients que hem de ser capaços d'adaptar-nos a les noves realitats; cal que revisem el que tenim, funcionaments, mecanismes, que moltes vegades més que propis del segle XX gairebé són propis del segle XIX; hem de ser capaços de renovar tots aquests mecanismes, tots aquests sistemes de funcionament; hem d'adoptar mecanismes d'informació i de participació que siguin coherents amb el segle XXI. I el segle XXI és el segle de la globalització, és el segle de la revolució tecnològica, és el segle de la informació, dels canvis profunds i constants en la nostra societat. El món canvia molt de pressa. Molt. De vegades els canvis va tan de pressa que ni els agafem, no els veiem, se'ns han escapat. Doncs hem de ser conscients que no se'ns poden escapar.

És hora ja que ens plantejem canvis en la forma d'articular la participació de la ciutadania, que introduïm sense manies canvis en un sistema representatiu que va ser concebut quan la majoria de la gent no sabia ni llegir ni escriure i quan només els privilegiats tenien possibilitat d'accedir a la informació política. És hora, doncs, de renovar les formes de fer política. És hora d'adaptar la democràcia representativa i deliberativa a la societat, als temps i a les moltes possibilitats que tenim en aquests moments.

En coherència amb el que deien els experts en ciència política que els he esmentat abans, cal que la ciutadania pugui sentir-se informada, cal que conegui la realitat i cal que tingui capacitat de participar.

De fet, al Parlament ja fa uns anys que intentem fer canvis en aquesta direcció. Des de primer dia que vaig entrar a la presidència del Parlament em vaig plantejar, penso que juntament amb una amplíssima part de la cambra l'objectiu

d'avançar cap a una institució més oberta i més propera a la ciutadania. I això ho hem intentant traduir en fets, els que reclamava abans el senyor alcalde. Més enllà de les paraules, fets. Doncs fets:

Hem fet una reforma del Reglament, que significa, entre altres coses, donar veu a la ciutadania en l'elaboració de les lleis. No és fàcil, però s'ha d'intentar que això sigui cada vegada més normal.

El Canal Parlament. És a dir, la televisió del Parlament, o, si m'ho deixen expressar d'una manera molt gràfica, la possibilitat que el Parlament sigui als menjadors de totes les llars de Catalunya –al menjador, que quan sopem puguem veure el Canal Parlament–, també era un objectiu. Ens n'hem sortit. Emetem pel 3/24, emetem per internet, i jo espero que quan la televisió digital terrestre funcioni del tot, i bé, i a tot arreu, puguem tenir també una línia en aquest sentit.

El mateix web del Parlament, que ha evolucionat d'una manera extraordinària i que en aquests moments dóna moltíssima informació. Amb el web pràcticament es pot entrar fins a les entranyes del Parlament, fins a la base de dades directa. S'hi pot buscar qualsevol cosa. Hem fet un sistema d'informació molt obert, molt transversal i amb múltiples formats.

La Comissió de Peticions, el dret de petició dels ciutadans, que és un dret que cada vegada tindrà més importància i que en aquests moments ja funciona, al Parlament de Catalunya.

La publicació de coses que fins ara eren sagrades. Per exemple, quan s'havia d'aprovar el pressupost del Parlament es feia en un ple secret; un ple secret, només hi podien accedir els diputats. Vostès em deuran dir: "I això és normal?" No, no és normal. I ho hem canviat. Per tant, ara els plens en què s'aprova el pressupost del Parlament ja no són secrets, com no són secrets els sous, que els hem publicat al web. Són tot un seguit de costums que hi havia, ancestrals, insisteixo que moltes vegades més propis del segle XIX que no del segle XX, i que hem anat canviant a favor d'aquesta transparència que plantejàvem.

Per exemple, una altra iniciativa en la línia d'obrir el Parlament ha estat el programa "El Parlament a les aules", amb què la cambra va a les escoles i els

instituts de Catalunya. Jo, personalment, les setmanes que no hi ha ple intento visitar com a mínim una escola i un institut. Regularment, cada setmana, intento explicar en escoles i instituts de tot el país, públics i concertats, tot això de què avui els faig la reflexió, amb llenguatge, evidentment, infantil i juvenil, perquè els ciutadans del present i del futur, que són els que avui són a l'escola i a l'institut, prenguin consciència que s'han de comprometre amb la societat.

O, per exemple, el projecte "Parlament i empreses", amb el qual, amb una organització empresarial que es diu Femcat, el que fem és vincular empresaris de Catalunya, de diversos sectors, amb els parlamentaris perquè tinguin contacte directe, perquè parlin, perquè sàpiguen quina és la realitat que es mou. Hem tingut diversos àmbits d'actuació, i és un programa que funciona perfectament.

Abans el senyor alcalde em deia que si sóc el president 2.0. Més que un president 2.0 el que interessa és tenir un parlament 2.0, un parlament obert, un parlament que sigui capaç d'explicar a la gent el que fa i que al mateix temps sigui capaç d'establir-hi relació i diàleg. I aquest és un objectiu que plantegem per mitjà de múltiples coses que no els cansaré ara explicant-los-les, però és molt senzill. Entrin al web del Parlament i ho trobaran en un apartat que es diu "Parlament 2.0". Màximes facilitats perquè la gent sàpiga què fem, màximes facilitats de tota mena.

Bé, hem anat fent aquests canvis a la institució, però la situació de crisi em va portar ahir a fer un pas endavant, un pas més, un pas que no estic convençut que hagi estat ben entès o ben interpretat per tothom, però és igual. Tinc l'absolut convenciment que és un pas que calia fer.

Podem oferir més transparència de l'activitat política, podem fer que la ciutadania pugui participar més, que pugui estar a sobre del que fan els seus representants. I si ho podem fer ara és el moment de fer-ho. Ja no s'hi valen excuses. Aquest era el meu missatge essencial d'ahir a la tarda.

Vaig proposar un acord sobre unes línies d'actuació als grups parlamentaris, línies d'actuació que no me les invento, que tots, més o menys, comparteixen, però que corren el risc de seguir aturades justament per les dinàmiques dels

partits polítics i, evidentment, per l'horitzó d'unes eleccions a un any vista, encara no.

El que vaig intentar fer ahir és ajudar a desencallar actuacions que el Parlament necessita tirar endavant perquè la ciutadania recobri la confiança en la política. Això és com un gran vaixell que va en una direcció i veiem que ens estavellarem perquè al final de tot hi ha terra. O comencem a girar el timó o no ens en sortirem. I vostès saben que com més gran és el vaixell més difícil és canviar el rumb. Per tant, això s'ha de fer amb constància, amb perseverança, amb humilitat i sense defallir. I si ho fem bé durant molt de temps a poc a poc anirem girant i potser ens estalviarem estavellar-nos.

Què vaig proposar, ahir? Concretament, primer, accelerar els treballs de la ponència de la llei electoral. Catalunya no té llei electoral. I de qui és culpa, això? De Madrid? Doncs no, aquest cop no. Madrid té moltes altres culpes, però aquest cop no. La llei electoral es podia haver fet des de l'any 1980, i del 1980 al 2009 tots els qui hem passat pel Parlament –tots els qui hi hem passat, primera persona del plural– no hem estat capaços de fer-la.

No hi ha excuses, perquè justament aquesta és una de les demandes que té molta gent. Molts dels ciutadans diuen: “És que a mi m'agradaria votar amb llistes obertes.” Altres ciutadans diuen: “És que jo no estic d'acord amb el tema d'un home, un vot, perquè llavors el meu territori queda descompensat.” Té raó. Molta gent diu: “I per què a les eleccions europees hem de votar llistes que no entenem, perquè uns presenten una cosa i els altres una altra? Per què no podem fer una circumscripció pròpia?” Té raó. Per què a les eleccions municipals, en determinats àmbits, no poden haver-hi llistes obertes? O a les del Parlament, no ho sé. O, per què en les del Parlament s'han de tancar només llistes de partits i no podem votar d'altres maneres, com ho fan a tots els països d'Europa? Per què no podem fer tot això? Per què estem encara tancats en aquesta mentalitat? Doncs, justament, la llei electoral serveix per a això.

Jo crec, sincerament, que si som capaços de fer una bona llei electoral la ciutadania estarà més motivada per participar. I en poso només un exemple. Avui, els qui som diputats, de què depenem? De la nostra feina en el territori, dels nostres electors o del secretari d'organització del nostre partit? O del

president? O del secretari general del nostre partit? És igual. De què depenem? Justament. Doncs no pot ser. S'ha de trobar el just equilibri, evidentment. Els partits són indispensables perquè la democràcia funcioni, i la democràcia és l'únic sistema de funcionar, està clar. Però els partits són susceptibles de millores. I tant que sí! I el sistema també, i la llei electoral pot ser un pas important en aquest sentit.

Jo reivindico sovint, i ho faig amb tot el convenciment, que els diputats del Parlament de Catalunya es fan un tip de treballar. Se'n fan un tip. I se'n fan un tip en l'àmbit territorial els diputats de la comarca, que trepitgen el territori dia a dia i que fan i deixen de fer, i que contacten amb els ajuntaments, i que resolen problemes, i que plantegen qüestions. Els diputats més sectorials s'especialitzen per qüestions –agricultura, sanitat, esports, és igual, el que sigui–, i se'n fan un tip, de treballar. Al Parlament i fora del Parlament.

Això té visibilitat o no en té? No en té, no en té. Per desgràcia, no en té. El que compta no és això, en aquests moments. I no pot ser. I no pot ser.

La llei electoral, en aquests moments, és al damunt de la taula dels partits, dels grups parlamentaris. Hi ha una ponència constituïda que hi ha de començar a treballar. I dic una altra cosa: jo afirmo, avui i aquí, que estic absolutament convençut que en un 80 per cent d'aquesta llei tots els partits hi estarien d'acord. Doncs bé, si en un 80 per cent de la llei hi estem tots d'acord, per què no tirem endavant encara que només sigui aquest 80 per cent? Això ens ajudaria moltíssim a avançar. Què ens queda per discutir? Elements d'aquells que si tu fas això jo faré això altre i que si posem això jo trauré més diputats que tu? Pactem fórmules. Quan s'han fet lleis electorals en altres països d'Europa s'han pactat moratòries, s'han pactat aplicacions a terminis, s'han pactat correccions. Busquem, seiem, parlem, negociem. És això, el que reclamo com a president del Parlament avui, perquè la ciutadania el que espera són respostes. A part que es jutgi els culpables de les coses que hi hagi, el que vol són canvis, i aquests canvis només es poden fer amb gestos concrets. I és per aquest motiu que proposo això. I la llei electoral és un gest absolutament simbòlic.

Segona proposta que vaig fer: la reforma de la Llei de la Sindicatura de Comptes. No els cansaré amb detalls, però és evident que els casos Millet i Pretòria han

posat en evidència que hi ha mancances molt importants. Algú em deia: “És que l’informe aquell de l’Ajuntament de Santa Coloma va passar pel Parlament.” Sí, però no hi té competències, el Parlament. Les competències són del Tribunal de Cuentas, no ens equivoquem. “És que les fundacions dels partits...” Molt bé, doncs, escolti: Llei de la Sindicatura de Comptes. Arreglem-ho d’una vegada! La transparència en el finançament dels partits polítics ha de ser clara; clara i diàfana. No hi pot haver dubtes. I el control també. Donem eines a la Sindicatura de Comptes i s’ha acabat. Llei de la Sindicatura de Comptes, un altre gest important de cara a la ciutadania.

Tercera qüestió que vaig plantejar: elaborar un marc comú de bones pràctiques. Ara han sortit tots les partits dient que faran un codi ètic, un codi de bones pràctiques. Alguns ja el tenen, i això està molt bé. És un gest que els honora. Però siguem capaços de passar pel damunt. No pel damunt dels partits, que els partits l’han de fer, evidentment, però siguem capaços de situar-nos un esglaó més amunt. Com que hi ha tants càrrecs públics, al nostre país, fem-ne un de comú per a tots, de codi de bones pràctiques.

Catalunya ha de fer bandera de la transparència, de l’honestedat i de l’austeritat a l’hora de fer política. I aquí hi poden participar els grups parlamentaris, hi pot participar el síndic de greuges, hi pot participar el síndic de comptes, hi pot participar el director de l’Oficina Antifrau i hi han de participar les entitats municipals. Hem d’arribar a acords en aquest sentit, i hem de tornar a donar un altre missatge a la ciutadania. Si Catalunya, com a país, és capaç d’agafar aquesta bandera, la bandera de la regeneració i la bandera concreta d’aquestes qüestions, d’aquesta manera de fer, jo crec que guanyarà moltíssim també en imatge del país.

I la quarta mesura –ja veuen que són mesures molt concretes, però és que jo crec que calia, això– és justament aprofundir el debat polític amb la societat. Hi ha polítics que fan més bons discursos i n’hi ha que no tant, és igual, però parlem a la societat, els adreçem missatges unidireccionals. Venim aquí, expliquem el que ens sembla i marxem, i s’ha acabat. Bé, el segle XXI ens reclama una altra manera d’actuar. Vol dir parlar amb la gent. La diferència és notable: parlar a la gent o parlar amb la gent. Jo proposo que comencem a parlar amb la gent, i per

tant a escoltar. Si tu parles a la gent, no cal que escoltis. Si tu parles amb la gent, tens l'obligació d'escoltar. Doncs és això. Parlar amb la gent ha de ser una manera de fer política que s'implanti ja d'una vegada el segle XXI.

I en aquest sentit el que he proposat és escoltar la ciutadania al Parlament, que ens expliquin com ho veuen, que critiquin el que vulguin, que fem un debat constructiu i positiu. Per tant, portar gent al Parlament perquè ens exposin el seu punt de vista, experts de molts àmbits, gent que en aquests moments ha construït discurs amb relació a tot això, gent molt potent d'aquest país. Permeteu-me l'expressió: savis. I tant que sí! Coneixement i saviesa de la societat civil al Parlament! No ens ha de fer por. Al contrari, hem de ser capaços de fer-ho.

I al mateix temps obrim el debat a la xarxa. Avui, el segle XXI, el debat és a la xarxa. Alguns experts diuen que a les properes eleccions pràcticament el 30 per cent del vot es decidirà a la xarxa. El 30 per cent del vot. Poca broma. Per tant, si el 30 per cent del vot s'ha de decidir a la xarxa, no penso tant en el vot que s'ha de decidir, sinó que penso en qui hi ha en aquests moments a la xarxa. Qui hi ha? Hi ha una part molt important de la població que a més té criteri. Doncs portem el debat allà, escoltem què diuen, escoltem propostes. Fem-ho bé, en positiu, constructivament; sense insultar, evidentment. Però fem-ho.

Ahir vaig plantejar aquests quatre punts, que com vostès veuen són mesures que corresponen perfectament a l'àmbit parlamentari. I per això vaig decidir fer-ho i intentar plantejar-ho, justament perquè es desencallin algunes qüestions pendents, però al mateix temps perquè puguem oferir aquesta transparència de l'activitat política i perquè puguem apropar més al ciutadà el que és la realitat del Parlament. I perdonin: si ho podem fer, no veig cap motiu, cap ni un, perquè no ho haguem de fer. Per tant, si ho podem fer, ho hem de fer, entre altres coses perquè si no la ciutadania, al final, no solament no entendrà res, sinó que s'enfadarà més. I jo no sé on pot arribar, això, però de vegades em fa por, sincerament.

Els canvis també s'han de produir a l'interior dels partits, i s'han de produir, evidentment, en altres àmbits institucionals. Però crec que en tant que al Parlament podem fer coses, hem de fer el pas que ens correspon com a poder

legislatiu. No ens quedem quietes i aturats. Quiets i aturats ja ens hi esperen. Si ara no fem res, no passarà res. Serem com una espelma que es va esgotant, es va esgotant, es va esgotant i un dia s'apagarà. Serà això. Jo no vull ser això. Jo no vull que el Parlament de la meua nació sigui això. Jo vull justament que la societat canviï, i canviï de manera radical. I, per tant, si puc fer-hi un paper, l'haig de fer; tinc l'obligació institucional de fer-lo.

Com que els grups parlamentaris hi treballen i la mateixa oficina ja s'ha creat, i justament perquè ningú no pogués dir que feia oportunisme, en el meu discurs d'ahir no vaig incloure un mecanisme vital contra la corrupció, que és l'Oficina Antifrau, justament, que és una oficina antifrau vinculada al Parlament, creada per llei del Parlament i que depèn del Parlament. Recordo que quan es va crear hi va haver tota mena de resistències, tota mena de resistències. Finalment, la llei va tirar endavant amb moltíssimes dificultats. Ha estat una de les lleis més complicades, amb recursos i més recursos. Al final es va aprovar. Ara som ja en la fase de definir el funcionament de l'oficina, i això també s'acabarà de definir les properes setmanes. Per tant, s'ha de fer operativa. És un instrument valuós, però no ho ha de ser per a la corrupció, que també. Ho ha de ser per evitar-la, ho ha de ser per posar difícil que realment en aquest país hi pugui haver corrupció a les administracions públiques.

Aquests anys s'ha anat avançant molt tímidament en alguns d'aquests aspectes. Per exemple, no fa gaire també es va posar fi a les donacions anònimes als partits. Per cert, no a les fundacions dels partits, cosa que s'ha de resoldre, òbviament, i més vist el que ha passat. Però aquest element, a què potser no es va donar gaire importància en el seu moment i va passar desapercebut, té una importància molt gran si les coses es fan bé.

El que vull dir amb tot això –Oficina Antifrau, tot el que he explicat abans o aquests elements puntuals de les donacions anònimes i d'intentar corregir el tema de les fundacions– és que els mecanismes de control ja existeixen, i la prova és que surten casos a la llum. I això, tot i que provoca un gran trasbals i a més ens provoca pena i ens provoca dolor –és veritat–, és positiu per al sistema polític, és positiu per a la societat. I és positiu perquè ens obliga a anar a més i ens obliga a ser conscients que en poc temps haurem de tenir més i millors

mecanismes de control. Per tant, ens obliga a veure els fets amb perspectiva, a no quedar-nos solament amb el cop que comporten els casos Millet i Pretòria, sinó a entendre què passava, què s'ha fet i què hem començat a fer per recuperar la confiança de la gent, per fer que la gent torni a participar en política.

La desafecció, el desinterès... D'acord. Jo només dic una cosa, i ho vaig viure personalment. El 30 de setembre de 2005 –el 29 de setembre vam estar fins a altes hores de la nit en un ple maratonianà, però absolutament intens, d'aquells que els qui hi érem no oblidarem mai a la vida, mai a la vida– es va aprovar l'Estatut, i es va aprovar per una amplíssima majoria: el 90 per cent dels diputats al Parlament hi van votar a favor. Aquella setmana hi va haver sis milions de visites al web del Parlament. Sis milions de visites! És que a Catalunya no som tants, gairebé! Per tant, no és veritat que no hi hagi interès per la política. Aquell era un moment de passió, aquell era un moment que el poble vibrava, que la gent estava emocionada, que la gent s'identificava amb els seus representants. I quin era, el mèrit de l'Estatut, en aquell moment? Doncs, el mèrit, saben quin era? No el que deia, que també era molt important, per descomptat, perquè avançàvem moltíssim en autogovern, moltíssim, i en el sistema de finançament, i en tot plegat. Però la gent el que valorava era que érem capaços de posar-nos d'acord, que érem capaços de practicar la unitat, que érem capaços de donar-los un missatge d'optimisme i de futur. Per desgràcia, somni d'una nit d'estiu.

Tinguem-ho clar: la participació de la ciutadania en el vida política és absolutament vital per a la democràcia. El bon funcionament del sistema democràtic, el bon funcionament del país, en depèn. I en depèn perquè els mecanismes del sistema democràtic responguin a aquestes necessitats del país i de la gent i no responguin a les lògiques tancades dels mateixos mecanismes democràtics.

I no parlo solament d'anar a votar quan hi ha eleccions, que és positiu, però no n'hi ha prou. No, no és ben bé a això, al que em refereixo. Em refereixo al fet que la gent tingui una actitud activa de preocupació, d'interès pel que passa al seu voltant, pel que passa al barri, pel que passa al poble, pel que passa a la comarca, pel que passa a la ciutat, al país, a la societat a la qual pertany. Perquè aquella societat pot canviar coses del seu poble. I tant que sí! Doncs ho ha de

fer. Per tant, cal que estem atents al nostre entorn, que ens impliquem, que participem en la vida pública, en la cosa pública, en la “res publica”.

Com diu sovint amb enginy i amb intel·ligència l'amic i filòsof Josep Maria Terricabras, cal assumir que no som clients de la democràcia, que no som súbdits de la democràcia, que som ciutadans, que som ciutadans amb drets i amb deures, però ciutadans. I, per tant, si som ciutadans hem de saber assumir els drets i els deures que com a tals ens corresponen, hem de saber assumir la nostra responsabilitat social i política perquè la democràcia tingui sentit i funcioni.

Si les ciutadanes i els ciutadans passen de la política –i entenguin “política” en el sentit més ampli–, si participen sense informació, sense tenir criteri, és quan la democràcia es perverteix. Si ens desentenem de la política, deixem en mans dels altres decisions que cada dia afecten les nostres vides. Tot al nostre voltant, tot, absolutament tot, és fruit de decisions polítiques: que si el transport públic, que si no públic, que si arriba, que si no arriba; que si les escoles, que si els instituts, que si les beques, que si la capacitat d'anar a estudiar a l'estranger o no; que si les polítiques culturals que es fan; que si les pensions; que si com tindrem el final de la nostra vida; que si sóc jove i vull marxar de casa, que si com ho puc fer per emancipar-me, que si com ho puc fer per trobar pis, que si com ho puc fer per tenir una feina; que si les polítiques de salut; que si els serveis socials, que són un dret cada vegada més universal, ens afecten a tots o només afecten uns quants... Tot això, tot això, que té translació pràctica a la vida de tots vostès, de tots nosaltres, és fruit de decisions polítiques. I, per tant, nosaltres tenim tot el dret a participar-hi i a activar-ho.

Acabo. I vull fer-ho amb dues idees, dues idees que per mi són importants.

Primera. Queda clar que des de les institucions hem de corregir moltes coses i hem d'obrir portes a la participació. Queda clar. Però parlem d'una porta. I nosaltres la podem obrir, aquesta porta, i l'hem d'obrir, i l'hem d'obrir de bat a bat, ben ampla. Però vostès han d'entrar, l'han de creuar. La ciutadania ha de creuar aquesta porta, ha de canviar la mentalitat a què feia esment abans. No podem ser ni súbdits ni clients. Hem de ser ciutadans responsables, hem d'assumir la responsabilitat que comporta ser ciutadans. I, per tant, hem d'avançar cap a un país amb més cultura política, amb més implicació, amb més

participació en els reptes col·lectius. Per tant, és l'hora d'obrir la porta ben oberta i és l'hora de traspasar el llindar de la porta, també.

Segona idea. Hi ha una cantarella, sovint carregada d'intencions contra la identitat catalana, que diu que els polítics catalans no fan cas del que preocupa la gent. I posen d'exemple l'Estatut: "Heu perdut tant de temps amb l'Estatut que...", "Espanya s'ha enfadat tant amb l'Estatut que...", "heu creat tan mala imatge de Catalunya amb l'Estatut que..." O el mateix podríem dir respecte al model de finançament; com si no fossin diners nostres, això, al cap i a la fi.

Doncs bé, també cal que la ciutadania entengui i sigui conscient que quan els representants polítics parlem de temes de país, de temes de país –com l'Estatut, els traspassos de competències, la llei de consultes via referèndum que es negocia en aquests moments al Parlament, que s'hi treballa, o el mateix finançament–, potser no parlem directament del que interessa i afecta la gent en el dia a dia, potser és veritat, això, però sí que treballeu pel que interessa a la gent, perquè totes aquestes coses permetran que després treballeu tota la resta. I no s'hi val a qüestionar o a menystenir totes aquestes grans qüestions, perquè és gràcies a les grans qüestions que després podem entrar en els detalls.

D'aquests temes grans de país, en depèn el funcionament dels serveis públics. Perquè, per exemple, combatre la crisi o canviar els models productius del país, o sigui, crear nous llocs de treball, llocs de treball, per cert, que tinguin futur, passa per aquestes coses, passa per la capacitat que tinguin les institucions catalanes d'incentivar nous sectors, d'oferir nous recursos tecnològics, d'estimular la innovació i la recerca, d'avançar-se als canvis energètics, de tenir un lloc propi en el món globalitzat. I això si no hi ha la base que els deia abans no és possible. Per tant, la política també és això, i no ho podem menystenir. Al contrari: com a país hem de ser conscients que també hi tenim una responsabilitat.

Dintre d'aquesta segona reflexió –i em sembla que és pertinent exposar-ho aquí–, cal remarcar que s'ha de feminitzar la política. Feia referència, en començar, al paper de l'associació de dones. Feminitzar la política i feminitzar la societat. La dona, que ha tingut un paper fonamental en la història de la humanitat, que en definitiva l'ha aguantat, però massa sovint a l'ombra, ara ho ha

de fer en primera línia. Feminitzar la política vol dir moltes coses. Vol dir, per exemple, aprofitar les aptituds femenines, aptituds femenines que els homes hem de ser capaços de tenir, també. I, quines són aquestes aptituds femenines que anirien tan bé a la política, al país i a la societat? Doncs, per exemple, la capacitat de sacrifici; per exemple, la constància; per exemple, la sensibilitat; per exemple, l'ordre. Els en poso un exemple, només. Un exemple absurd, però que entendran ràpidament: el dia que les reunions dels partits polítics es deixin de fer a les vuit del vespre començarem a anar bé. Aquell dia començarem a anar bé. Oi que m'explico? Doncs això. Per tant, el segle XXI, que ens demana coses noves, també ens demana que siguem capaços de canviar mentalitats. I feminitzar la política, feminitzar la societat, és indispensable en el món que vivim.

Acabo, ara sí. Hem d'impedir que la ciutadania s'allunyi de la vida política, i encara més quan les institucions catalanes tenim el poder que tenim, que és limitat, i quan a més formem part d'un estat que no sempre coincideix amb nosaltres –vaja, poques vegades– ni en les prioritats ni en els interessos. Fins i tot, moltes vegades el que passa és que les prioritats són contradictòries, són diferents, i en això l'exemple dels aeroports és claríssim. Doncs bé, hem d'intentar fer-ho entendre: sense el suport de la ciutadania als reptes polítics que tenim com a país no tindrem mai prou força per poder plantejar totes aquestes qüestions amb vista al futur.

I, si m'ho permeten –i no els parlo com a militant d'un partit republicà, els parlo des del punt de vista conceptual, des del punt de vista d'una cosa que ha funcionat sempre en aquest país, que és la concepció republicana de la societat, i no parlo de república contra monarquia, no dic això, els parlo de la concepció republicana, de la cosa pública, de la implicació, de l'actitud proactiva a la societat, a Catalunya hi ha un munt d'ateneus i un munt de societats que funcionen i que vénen de fa segles, justament per aquest concepte republicà de la societat catalana–, si m'ho permeten, hem de recuperar al màxim la concepció republicana de la societat, del país. Hem d'entendre que tots els ciutadans tenim una responsabilitat compartida i que no ens podem desentendre del que passa a Catalunya.

La Catalunya del segle XXI només es pot entendre, només es pot construir, des d'aquesta implicació col·lectiva. Junts, amb una participació activa de tothom, de tots i de totes, en aquests reptes que té el país, podem fer de Catalunya un país que s'adapti als canvis dels nostres temps, als canvis que ens requereix la societat; podem fer de Catalunya un país que surti reforçat de les actuals crisis que patim, de les globals i de les locals, que no són poques. Junts, si treballem amb constància, si defugim una mica la immediatesa, si som capaços de pensar una miqueta a mitjà i a llarg termini, podem construir una Catalunya millor, una Catalunya més pròspera i, sobretot, una Catalunya més lliure.

Moltes gràcies.